

धर्मसहितात् अर्थान् धर्मार्थान् ॥ १४ ॥ १५ ॥ अर्थमूलोर्थाधी प्रजाः पीडयन् आत्मानमेव हि न स्तीत्युक्तं तद्वदृष्टं तमाह ऊच्यति ॥ १० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ यथायुक्तः उक्तेन प्रकारेण अवहितः ॥ २५ ॥ २६ ॥ यो दयां कुरुते तं धर्ममन्यते इति योजना ॥ २७ ॥ अंत्यातनाभोगनिष्कृति ॥ २८ ॥ २९ ॥ स्वष्टिः स्वधीतिः
 अर्थशास्त्रपरो राजा धर्मार्थान्नाधिगच्छति ॥ अस्थाने चास्य तद्विस्तं सर्वमेव विनश्यति ॥ १४ ॥ अर्थमूलोर्थाधि प्रजाः पीडयन् आत्मानमेव हि न स्तीत्युक्तं तद्वदृष्टं तमाह ऊच्यति ॥ १० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ यथायुक्तः उक्तेन प्रकारेण अवहितः ॥ २५ ॥ २६ ॥ यो दयां कुरुते तं धर्ममन्यते इति योजना ॥ २७ ॥ अंत्यातनाभोगनिष्कृति ॥ २८ ॥ २९ ॥ स्वष्टिः स्वधीतिः
 तं पीडयन् राजाः ॥ १५ ॥ ऊधश्छिद्यान्तु यो धेन्वाः क्षीरार्थी न लभेत यः ॥ एवं राष्ट्रमयोगेन पीडितं न विवर्धते ॥ १६ ॥ यो हि दोग्धो मुपास्ते च स नित्यं विदते पयः ॥
 एवं राष्ट्रमुपायेन भुंजानो लभते फलं ॥ १७ ॥ अथ राष्ट्रमुपायेन भुज्यमानं सुरक्षितं ॥ जनयत्यतुलानित्यं कोशवर्द्धियुधिष्ठिर ॥ १८ ॥ दोग्ध्रीधान्यं हिरण्यं च मही
 राज्ञा सुरक्षिता ॥ नित्यं स्वैभ्यः परेभ्यश्च तन्माताया पयः ॥ १९ ॥ मालाकारोपमो राजन्भवमांगारिकोपमः ॥ तथायुक्तश्चैरंराज्यं भोक्तुं शक्यसिपालयन् ॥
 ॥ २० ॥ परचक्राभियानेन यदिते स्याद्जनक्षयः ॥ अथ सामैव लिप्से थाधनमब्राह्मणेषु यत् ॥ २१ ॥ मास्मते ब्राह्मणं हृद्वधनस्थं प्रचलेन्मनः ॥ अंत्यायामप्यव
 स्यायां किमु स्फीतस्य भारत ॥ २२ ॥ धनानि तेभ्यो दद्यात्स्वं यथा शक्तिर्यथार्हतः ॥ सांत्वयन्परिरक्षंश्च स्वर्गमाप्स्यसि दुर्जयं ॥ २३ ॥ एवं धर्मं णवृत्तेन प्रजास्त्वंप
 रिपालय ॥ स्वतं पुण्यं यशो नित्यं प्राप्स्यसे कुरु नंदन ॥ २४ ॥ धर्मं णव्यवहारेण प्रजाः पालय पांडव ॥ युधिष्ठिर यथा युक्तो नाधिबन्धेन योक्ष्यसे ॥ २५ ॥ एष एव प
 रो धर्मो यद्वा जारक्षति प्रजाः ॥ भूतानां हि यदा धर्मो रक्षणं परमादया ॥ २६ ॥ तस्मादेवं परं धर्ममन्यते धर्मकोविदाः ॥ यो राजारक्षणे युक्तो भूतेषु कुरुते दयां ॥ २७ ॥
 यदङ्गा कुरुते पापमरक्षन् भयतः प्रजाः ॥ राजा वर्षसहस्रेण तस्यां तमधिगच्छति ॥ २८ ॥ यदङ्गा कुरुते धर्मं प्रजाधर्मेण पालयन् ॥ दशवर्षसहस्राणि तस्य भुंक्ते फलं
 दिवि ॥ २९ ॥ स्वष्टिः स्वधीतिः सुतपालो कान्जयति यावतः ॥ क्षणेन तानवाप्नोति प्रजाधर्मेण पालयन् ॥ ३० ॥ एवं धर्मं प्रयत्नेन कौतयेपरिपालय ॥ ततः पुण्यफलं
 लब्धवानाधिबन्धेन योक्ष्यसे ॥ ३१ ॥ स्वर्गलोके सुमहतीं श्रियं प्राप्स्यसि पांडव ॥ असंभवश्च धर्माणां मीदृशानां मराजसु ॥ ३२ ॥ तस्माद्वा जैव नान्यो स्तियो धर्म
 फलमाप्नुयात् ॥ सराज्यं धृतिमान् प्राप्य धर्मेण परिपालय ॥ इंद्रं तर्पय सोमेन कामैश्च सुहृदोजनान् ॥ ३३ ॥ इति श्रीमहाभारते शांतिपर्वणि राजधर्मनृशासन
 एकसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७१ ॥ ॥ ७३ ॥ भीष्म उवाच य एव तु स तोरक्षेद स तश्च निवर्तयेत् ॥ स एव राज्ञा कर्तव्यो राजन् राजपुरोहितः ॥ १ ॥

सुतपाइतिकेण गृहस्थब्रह्मचारिवानप्रस्थधर्मांसम्यगनुतिष्ठन् ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ इति शांतिपर्वोऽध्यायः ॥ ७१ ॥ ॥ ७३ ॥ य इति निवर्तयेत् राज्ञा द्यूरीकारयेत् ॥ १ ॥